Ramazan Ayında
İHTİYAÇ DUYULAN İLİM
Ebu Nuh Hoca

Cennete
ÇAĞRI

1. Sözlükte Oruç/Siyam: Tutmak demektir.

Araplar her türlü tutma işini siyam olarak isimlendirirler. Bir hareketten alıkonulmaya da siyam denilir. Hatta kişinin kendisini konuşmaktan tutmasına da siyam derler[1]

Orucun şer'i (dinî) anlamı ise: Kişinin niyet ederek, ikinci fecrin doğuşundan güneşin batışına kadar orucu bozan şeylerden kendisini uzak tutmasıdır.

2. Ramazan ayı orucu, Kitap ve Sünnetin nassı ile ve Müslümanların İcması ile farzdır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki korunursunuz... Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. Öyle ise sizden Ramazan ayını idrak edenler oruç tutsun."*[2]

Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *"İslam beş şey üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahitlik etmek, namaz kılmak, zekât vermek, Ramazan orucunu tutmak ve Allah'ın beytini haccetmektir.* [3]

3. *Orucun iki rüknü vardır:*

Birinci Rükun: Şafağın sökmesinden güneşin batışına kadar orucu bozan şeylerden uzak durarak Allah'a ibadet etmektir. Burada şafakla kastedilen birinci şafak değil, ikinci şafaktır.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır**:** *«Fecir esnasında ufuktaki beyazlık; karanlıktan ayırt edilinceye kadar yiyin için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın.»*[4]

İkinci rükün: Niyet[5]

Oruçlu, orucu bozan şeylerden sadece Allah'a ibadet etmek niyetiyle uzaklaşmalıdır.

Resulullah (sav) de: "Ameller niyetlere göredir. Herkes için niyet ettiği şey vardır." buyurmaktadır.[6]

4. *Oruç kimlere farzdır?*

Oruç tutacak kişide olması gereken yedi şart şunlardır:

---

[1] Allah Teâla şöyle buyurdu: "Eğer insanlardan birini görürsen de ki: Ben çok Merhametli olan Allah'a oruç adadım; artık bugün hiçbir insanla konuşmayacağım." (Meryem: 19/26)

[2] *Bakara, 2/183-185*

[3] Buhari, İman 1, 2; Tefsir-i Sure (2), 30; Müslim, İman 19-22. Ayrıca bk. Tirmizi, İman 3; Nesai, İman 13

[4] *Bakara:187*

[5] Farz oruca geceden niyet edilmelidir. Nafile oruçta ise böyle bir şart yoktur. Nafile oruca bir şey yenilip içilmediği sürece gündüz de niyet edilebilir.
Müminlerin annesi Ayşe'nin (radiyallahu anha) şöyle dediği nakledilmiştir: "Bir gün Allah Resulü (Sallallahu aleyhi ve sellem) girip yanınızda yiyecek bir şey var mı? Diye sordu. Biz: Hayır, dedik. 'O halde ben orucum' buyurdu." [Müslim rivayet etti]

[6]*Buhari ve Müslim rivayet ettiler. Burada dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan biri de şudur ki: Niyetin yeri kalptir. Niyet dil ile yapılmaz.*

1-Müslümanlık
2- Buluğ çağı (Veya oruca rağbet edip, velisi orucu emretmiş olan mümeyyiz çocuk da tutabilir)
3-Akıllı olmak
4-İkamet (Sefer halinde olana oruç farz değildir. Lakin zorluk yoksa oruç tutabilir)
5-Sağlıklı olmak (Oruç tutmaya engel olacak kadar hasta olmamak)
6-Hayız ve nifas halinde olmamak.
7-Güç yetirebilmek (Yaşlılık)

5. Ramazan orucu tutarken mübah olan haller nelerdir?

1. Yıkanmak ve serinlemek için suya girmek.
2. Balgam veya tükürük yutma.
3. Boğaza bir şey kaçmaması şartıyla dille yemeğin tadına bakmak.
4. Koku ve parfüm kokusu koklamak.
5-Oruçlunun misvak kullanması (Oruçlu kişi, yaş misvakın suyunu yutmamaya dikkat etmelidir. Aksi halde oruç bozulmuş olur)

6. Ramazan orucunda müstehab olan ameller nelerdir?

1. Sahur Yapmak: Peygamber (sav) şöyle buyurmaktadır: *"Sahur yapınız. Şüphesiz sahurda bereket vardır."*[7]

2. Sahurun geciktirilmesi: Ebu Hureyre (ra) anlatıyor: *Rasulullah (sav) buyurdu ki: "Sizden biriniz elinde bardağı olduğu halde - sabah- ezanını işittiğinde ondaki ihtiyacını bitirmeden yere koymasın."*[8]

Alimler, bu hadisin fecrin çıkışından şüphe eden kişiler için geçerli olduğunu; dolayısıyla fecrin çıktığından emin olan kimsenin bir şey yiyip içmesi caiz değildir.

Fecrin çıkışından emin olan ve buna rağmen bir şey yiyip içen kişinin orucu bozulur ve bundan dolayı bu günü kaza etmesi gerekir.

3. İftarda acele etmek: Peygamber (sav) şöyle buyurmaktadır: *"İnsanlar iftarda acele ettikleri sürece hayır üzeredirler."*[9] Güneşin batışından emin olan kişinin orucunu hemen açması müstehaptır.

4. İftarı hurma ile, eğer yoksa su ile açmak: Eğer kişi iftarını açacak herhangi bir şey bulamazsa iftar etmeye kalbiyle niyet eder.

5. İftar sırasında dua edilmesi: Rasulullah (sav) iftarını açacağı vakit şu duayı okuduğu rivayet edilmiştir: "Susuzluk gitti, damarlar ıslandı ve inşallah mükâfat gerçekleşti."[10]

6. Boş ve kötü sözü terk etmek: Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır: *"Oruç günahlara karşı bir kalkandır. Sizden biriniz oruç tuttuğu zaman kötü söz söylemesin ve kavga etmesin. Şayet biri kendisine söver ya da sataşırsa: "Ben oruçluyum" desin."*[11]

---

[7] Buhari ve Müslim rivayet ettiler
[8] Ebu Davud rivayet etti
[9] Ebu Davud rivayet etti
[10] Ebu Davud rivayet etti
[11] Buhari ve Müslim rivayet ettiler

7. İbadetleri çokça yapmak: Ku'ran okumak, Allah'ı zikretmek, teravih namazı, gece namazı, kadir gecesini ibadetle geçirmek, Sünnetleri çoğaltmak, sadaka vermek, hayır ve iyiliğe yoğunlaşmak, oruçlulara iftar vermek ve umre yapmak; çünkü Ramazan'da sevaplar katlanarak verilir.

8. Ramazanın son on gününde ibadetleri artırmak ve Kadir gecesini aramak: Aişe (ra) anlatıyor: *"Ramazan ayının son on günü girince, Rasulullah (sav) kendini ibadete verir, geceleri ihya eder ve ailesini de uyandırırdı."*[12]

7. Orucun mekruhları nelerdir?

1. Mazmaza ve istinşak yaparken aşırıya gitmek: Mideye su kaçması endişesiyle bu husus oruçluya mekruh sayılmıştır. Peygamber (sav) şöyle buyurmaktadır: *"Ve oruçlu olmadıkça (abdest alırken) burnuna iyice su çek."*[13]

2. Şehvetle öpüşmek: Meninin çıkmasına veya şehvetin artmasına neden olacak şeyler oruçluya mekruh kılınmıştır. Oruçlu kişi, bu tür şeylerden kaçınmalıdır. Aişe (ra) anlatıyor: *"Peygamber (sav) oruçlu olduğu halde (eşini) öper ve eliyle (onun tenine) dokunurdu. Peygamber (sav) sizin içinizde şehvetine en hâkim olanınızdı."*[14]

3. Gereksiz Yere Yemeğin tadına bakmak: Kişinin hiçbir sebep yokken yemeğin tadına bakması doğru değildir.

8. Orucu bozan şeyler nelerdir?

1. Ramazanda gündüz bilerek bir şey yiyip içmek: Kişinin yemek yemesi, su içmesi veya sigara içmesi gibi. (Unutarak yemek bunun dışındadır.) Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Fecir esnasında ufuktaki beyazlık; karanlıktan ayırt edilinceye kadar yiyin için sonra geceye kadar orucu tamamlayın."*[15]

2. Cima (Cinsel ilişki): Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: *"Oruç gecesi kadınlarınıza yaklaşmak size helal kılındı."*[16]

Oruçluyken cima yapan kişinin orucu bozulur. Bu kişi, cima yaptığı günü kaza etmeli, katı bir kefaret olarak bir köle azat etmelidir. Eğer köle azat edemiyorsa kesintisiz olarak iki ay oruç tutmalıdır. Bunu da yapamıyorsa o vakit altmış miskini (yoksulu) yedirmelidir.

Ebu Hureyre (ra) anlatıyor: "Peygamber (sav)'e bir adam geldi de, 'Helak oldum!' dedi. Peygamber(sav), 'Hâlin nedir?' diye sordu. O kimse, 'Oruçlu iken Ramazanda eşimin üzerine düşüp cinsî münasebette bulundum.' dedi. Peygamber (sav), 'Bir köle azat etmeye muktedir olabilir misin?' buyurdu. O zât, 'Hayır (gücüm yetmez)!' dedi. Peygamber (sav), 'Öyleyse arka arkaya olmak üzere iki ay oruç tutabilir misin?' dedi. 'Hayır, (gücüm yetmez)!' diye cevap verdi. Peygamber (sav), 'Altmış fakiri doyurmaya gücün yeter mi?' buyurdu. O zât, 'Hayır gücüm yetmez!' dedi. Peygamber (sav) ona, 'Otur!' diye emretti, o da oturdu. Bir müddet sonra Peygamber (sav)'e içi hurma ile dolu bir arak (hurma

[12]Ebu Davud rivayet etti
[13]Ebu Davud rivayet etti
[14]Buhari ve Müslim rivayet ettiler
[15]Bakara:187
[16]Bakara:187

yaprağından örülmüş bir zembil) getirildi. Peygamber (sav) o zata, 'Bunu al da yoksullara sadaka et!' buyurdu. O zât, 'Benden daha fakir olanlara mı vereceğim?' dedi. Bunun üzerine Peygamber (sav) dişleri meydana çıkıncaya kadar güldü ve, 'Bu hurmayı al, kendi ailene yedir!' buyurdu."[17]

3. Kişinin İsteyerek Boşalması: Kişinin istimna gibi, bir şeye bakarak veya eşi ile oynaşması sonucunda meydana gelen meninin çıkma halidir. İhtilam olmak bunun dışındadır.

4. İsteyerek kusmak: İsteyerek kusmak oruçluya kaza gerektirir. İstemeyerek yani irade dışında kusmak oruca zarar vermez. Bunun delili Peygamber (sav)'in, "Kim kendiliğinden kusacak olursa, üzerine kaza gerekmez. Kim de isteyerek kusarsa orucunu kaza etsin." hadisidir.[18]

5. Hayız ve nifas kanının çıkması: Hayız ve nifas da orucu bozar. Hayızlı ve lohusa kadının bu hallerde oruç tutması haramdır.

6. Yeme ve içme hükmüne giren gıdaları damar yolu ile almak (iğne, serum gibi): Kişiyi yemeye ve içmeye muhtaç olmaktan kurtaran takviyeler de her ne kadar gıda olmasa da kişinin yemek yoluyla aldığı enerjiyi sağladığı ve bu ihtiyaçtan kişiyi kurtardığı için orucu bozar. Ancak vitamin ve gıda hükmünde olmayan iğneler ve benzeri tedavi yöntemleri orucu bozmaz.

7. Hacamat yapmak ve yaptırmak: Hacamat yapanın da, hacamat yapılanın da orucu bozulur. Bununla alakalı Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: *"Hacamat yapan da, yaptıran da orucunu bozmuştur."*[19] Tahlil veya başka bir amaçla damardan kan alınmasına gelince sahih olan görüşe göre bu orucu bozmaz.

8. Boğazından aşağı, karnına bir şey girmesi: Mesela göze, kulağa veya buruna ilaç damlatmak gibi. Bu ilaç boğaza ulaştığı zaman tercih edilen görüşe göre orucu bozar. Çünkü kasten akarak karnına onu dâhil etmiştir.(Âlimler bu konuda ihtilaf etmişlerdir.)

9-Ramazan orucunda hasta insanların durumu nasıl olur?

Hastanın iki durumu vardır:

1. Hastalığının şifa ümidi bulunmayan müzmin bir hastalık olmasıdır. Bu durumda fidye [20]vermesi üzerine farz olur, kaza etmesi gerekmez. Allah Teâlâ, *"Oruç tutmaya gücü yetmeyenlerin bir fakir doyumu kadar fidye vermeleri gerekir."*[21] buyurmuştur. Ramazandan her bir güne bedel olarak buğday, pirinç ve hurma gibi beldenin yiyeceklerinden yarım ölçek yiyecekle bir yoksulu doyurur.

2. Hastalığının müzmin olmaması, iyileşme ve şifa umudunun bulunmasıdır. Bu durumda şifaya kavuşup iyileşinceye kadar kaza ertelenir. İyileştiğinde tutamadığı oruçları kaza eder. Kazadan başka da bir şey gerekmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"Her kim de onda hasta veya yolcu olursa (tutamadığı günler sayısınca) başka günlerde kaza etsin…"*[22]

---

[17]Buhari ve Müslim rivayet ettiler

[18] Ebu Davud, hadis no: 2380.Tirmizî, hadis no 720.

[19] **Ebu Davud, hadis no: 2367. İbn-i Mâce, hadis no: 1679**

[20] Doyurmak parayla değil, o beldede yenilmesi adet olan yiyeceklerden yarım ölçek yiyeceği fakire vermekle olur. Yarım ölçek, yaklaşık bir buçuk kilogram demektir.
Her bir gün için bu miktarı o beldenin yiyeceklerinden çıkarıp yoksula vermen gerekir. Para vermen değil. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "Oruç tutmaya gücü yetmeyenlerin bir fakir doyumu kadar fidye vermeleri gerekir." (Bakara: 184) Bu ayet yemek yedirmeye hükmetmektedir.

[21]*Bakara:184*

[22]Bakara Suresi: 185